
Breda KALEF

ZAHVALNA SAM MUZICI...

Breda Kalef je rođena 7. decembra 1930. godine u Beogradu. Poznata operna primadona debitovala je u Beogradskoj operi 1960. godine i bila njen redovni član do završetka karijere. Nosila je sve glavne mecosopranske uloge i postigla internacionalnu karijeru. Sem Australije, gostovala je na svim kontinentima i u gotovo svim evropskim zemljama. Sa Placidom Domingom debitovala je u Tel-Avivskoj operi, u ulozi Karmen. Jedna je od osnivača hora Jevrejske opštine u Beogradu „Braća Baruh“, sa kojim je tri puta

učestvovala u Izraelu na manifestaciji „Zimrija“, zatim na turneji po gradovima SAD i gradovima mnogih evropskih zemalja.

U Holokaustu je izgubila 26 članova svoje porodice. Aktivno se bavila sportom i bila prvakinja Beograda i Srbije u stonom tenisu.

Rodena sam u porodici koja je tradiciju jevrejske vere i življenja strogo poštovala. Moja velika porodica se okupljala za vreme svih verskih praznika. Detinjstvo mi je proteklo u radosti, slozi i ljubavi.

Pored redovne osnovne škole, pohađala sam jevrejsko zabavište i časove veronauke u školi u kojoj sam učila da čitam i pišem hebrejsko pismo, jevrejsku istoriju, recitovanje verskih i nacionalnih pesama. Tada je i počela moja „umetnička“ karijera jer sam učestvovala na gotovo svim priredbama koje su održavane u velikoj sali Jevrejske opštine.

Nažalost, 1941. godine, kada sam imala deset godina, tamni oblaci nadvili su se nad mojom porodicom. Svi sposobni muškarci, odmah po ulasku okupatora u Beograd, pokupljeni su u takozvane „radne brigade“ za Jevreje. Prvoformirana brigada, u kojoj su bili svi moji, do poslednjeg je streljana. Ostale su žene i deca, nezaštićeni i kao takvi lak plen okupatora.

Moj otac i baka su smešteni u Jevrejskoj bolnici jer mi je otac bio u invalidskim kolicima a baka već u poodmaklim godinama. Iz ove bolnice su odvedeni specijalnim vozilima sa gasnim komorama i od tada im se gubi trag za sva vremena. Kuću su nam okupatori zapečatili sa svim stvarima tako da smo ostali na ulici bez ičega, naravno i bez sredstava za život.

*Radnja KALEFOVIĆ
u Kolarčevoj ulici
u Beogradu*

Sestra i ja sklonjene smo na periferiju Beograda. U prvo vreme smo se krile u Košutnjaku da bi nas kasnije prihvatile časne sestre Katoličkog manastira na Banovom brdu. Našu sudbinu su ispričale svom starešini, župniku manastira Andreji Tumpeju, jednom predivnom, plemenitom čoveku koji nas je prihvatio, nabavio lažna dokumenta i na taj način spasio. Zahvaljujući ovim dokumentima mogle smo da se upišemo u školu i uključimo u normalan život jer nas tamo niko nije poznao.

Tada se nisam zvala Breda Kalef. Moje pravo ime bilo je Rahel Kalef, a sa lažnim dokumentima postala sam Breda Ograjenšek, nezakonito dete, izbeglica iz Slovenije. Pod ovim imenom sam upisana u redovnu školu na Banovom brdu, čime mi je omogućeno da pratim redovnu nastavu kao i sva ostala deca. U početku pohađanja škole dolazilo je do mučnih momenata kada se, u trenutku, nisam odazivala na

svoje novo ime kad bi me nastavnik prozvao. Mirno sam sedela sve dok me neka od drugarica ne bi opomenula, misleći da sam zaspala.

Mama je otišla u susedno selo i radila kod porodice od koje je prihvaćena. Za rad je dobijala naknadu u krompiru i kukuruznom brašnu. Bez materijalnih sredstava za život, bila sam primorana da po dubokom snegu odlazim u šumu po drva kako bismo se bar malo ogrejale. Ovo sam uvek činila sa strahom da me čuvar šume ne primeti. Za hranu sam brala koprive koje su nam, uz kukuruzno brašno, bile glavna hrana.

Kako nam je boravište na tavanu bilo blizu čukaričke železničke stanice, noću sam odlazila da kradem ugalj iz vagona, uprkos tome što su ih čuvali naoružani nemački vojnici. Ove svoje hrabre, gotovo sulu-de poduhvate desetogodišnje devojčice, godinama sam povremeno sanjala, pa i do dana današnjeg, i u košmaru se sećala svojih bežanja kada sam, čvrsto držeći ugljem napunjenu torbu, trčala pod rafalima nemačkih stražara.

Odlazila sam i čamcem preko Save, na Adu Ciganliju, da skupljam suvo granje za ogrev. Na reci sam bila svedok jezivih prizora, jer su niz vodu plovili unakaženi leševi. I, koje li ironije, ja sam ih brojala, ne pomišljajući da se među njima nalazio i neko od mojih najbližih.

U susedstvu je stanovao jedan majstor koji je u gradu imao tašnersku radionicu sa prodavnicom. Jednog dana sam se usudila da ga posećim i zamolim da me primi na zanat kako bih mogla da nešto zaradim.

BREDINA baka MAZAL u jevrejskoj i deda JAKOV i baka MAZAL u srpskoj nošnji

Odmeravao me je od glave do pete, gledao detinje ručice, tanke mršave noge, nešto se mrgodio, vrteo glavom i na kraju me ipak primio. Od tada, moj dan je izgledao ovako: rano ustajanje kako bih mogla da zauzmem red za sledovanje proje, zatim pešačenje prugom uskog koloseka, koja je išla od Čukarice prema gradu, do lokala u kome sam učila zanat i radila; po završetku posla, hitro natrag, kako bih mogla da stignem na popodnevnu školsku nastavu.

Strašna sudbina je zadesila Čukaricu za vreme savezničkog bombardovanja. Bačene su „tepih bombe“ koje su srušile zgrade u delu iznad hipodroma. Sestra i ja smo u poslednjem trenutku utrčale u jedan rov koji je, nakon pada bombe, bio delimično zatrpan tako da smo uspele da se izvučemo sa lakšim povredama.

Naš „golubarnik“, kako smo zvali svoje prebivalište na tavanu jedne kuće, bio je znatno oštećen. Kada smo uspele nekako da pridemo, zatekle smo bombama raskomadana ljudska tela.

*Susret sa starim prijateljem i partnerom na mnogim operским scenama:
BREDA i PLACIDO DOMINGO, u Torontu 1999. godine*

Okupacija je bila duga i teška. Sa nestrpljenjem smo čekale oslobođenje koje je, posle godina patnje i sveopštih stradanja, ipak bilo na pragu. Dok su trajale borbe nemačkih i ruskih vojnika, sklonile smo se sa susedima u neki podrum. Jednog jutra, dok su meci fijukali na sve strane a bombe sve pretvarale u plamen i gelerima kosile uokolo, u naše skrovište utrčali su ruski vojnici, koji su očevidno bili pod dejstvom

alkohola, govoreći da jure nemačke vojnike. U jednom trenutku čak su posumnjali da ih skrivamo i u besu naredili da se svi postrojimo, s namerom da nas streljaju. U tom momentu odjeknula je eksplozija ispred ulaza u naše skrovište. Ruski vojnici su istrčali u poteru za Nemcima, ostavljajući nas u šoku. Ova eksplozija, očigledno, bila je naš spasilac. Tako je otpočelo naše dugo očekivano oslobođenje.

Kada je Beograd konačno oslobođen, vratile smo se u našu praznu kuću koju su Nemci opljačkali. Od čitave kuće dobile smo dve prostorije na korišćenje. I dalje smo živele teško. Nikakvih prihoda ni pomoći nije bilo. U Jevrejskoj opštini je počela da radi kuhinja-menza pa sam odlazila i kao dete dobijala porciju hrane za sebe – ali sam je odnosila kući da bih je podelila sa mamom i sestrom.

Sve navedene užase sam preživela i ubedena sam da su me oni ojačali i osposobili za život koji me je čekao.

Da se oslobodim preživljenog i delimično zaboravim okupacijski vihor koji mi je uzeo gotovo sve, pomogla mi je muzika kojoj sam se svim bićem posvetila i kojoj sam beskrajno zahvalna što sam ostala normalna.

Na kraju, napominjem: pokrenula sam pitanje u „Jad Vašemu“, potkrepljeno odgovarajućom raspoloživom dokumentacijom, da se dodeli „Medalja pravednika“ župniku Andreji Tumpeju. Moja molba je prihvaćena i dodeljena medalja posmrtno je uručena njegovim rođacima.

Na Jevrejskom groblju u Beogradu postavila sam mermernu ploču na kojoj su ispisana imena svih ubijenih iz moje porodice, želeći da ih na ovaj način okupim na jednom mestu, budući da do današnjeg dana nije pronađen ni jedan grob. Ovim sam ispunila zavet koji sam sebi postavila.